

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Pesemna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisni se ne vračajo.
Inserati: Enostopna petit-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

132. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 4. decembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo na-
ročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla
naročnina koncem meseca novembra, da jo zo-
pet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—

za pol leta „ 7.—

za četrt leta „ 3-50

na mesec „ 1-20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7-90

za četrt leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9-50

za četrt leta „ 4-80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj pri-
poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in
znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in ka-
varnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo
naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim
ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Ozdravljenje parlamenta.

Držani zbor je sklenil ustanovitev dveh od-
sekov: Prvi se ima baviti z zahtevami, zakonskimi
načrti, predlogi i. t. d., ki se nanašajo na narodno
vprašanje v Avstriji sploh, drugi ima zbornici pred-
ložiti stročne načrte o ureditvi šol za narodne
manjšine.

Da se je to dvoje sklenilo, se mora že sma-
trati kot važen korak za ozdravljenje notranjih
avstrijskih razmer in zgodovinska slepota bi bila,
če bi se prezrle zasluge, ki jih ima socialna demo-
kracija za ta prvi korak. Ko se je sešel državni
zbor, so bile razmere naravnost obupne. Resnično
veselje so imeli le sovražniki splošne in enake vo-
lilne pravice, ki so upali, da se parlament sam
uniči in da se tako izkaže brezpomembnost splošne
volilne pravice. Stotera znamenja kažejo, da je bil
med temi upajočimi tudi baron Bienerth, ki mora
uvideti, da je vladanje s tako večino, kakršno
je imel dosedaj, nemogoče.

Ampak težko so grčili nad parlamentom tudi
oni, ki so jih strasti tako zaslepile, da niso več
vedeli, kaj počenjajo, pa jim je ostala edina misel,
da je najbolje, če se razbije vse. Čuden je bil ta
položaj in zlasti čudno je, da je zopet morala so-
cialna demokracija opravljati nalogo, ki bi bila v
današnjih časih odlična dolžnost meščanskih strank.

Da je sedanji parlament izvoljen po splošni in
enaki volilni pravici, je pač v prvi vrsti zasluga
socialne demokracije. Brez njenega boja, brez
njenih nastopov v parlamentu in izven parlamenta,
brez njenih žrti bi imeli gotovo še danes kurialno
volilno pravico. Toda splošna volilna pravica ni
mogla biti nič drugega kakor začetek demokrati-
zacije avstrijske države. Četudi je v sedanjem pa-
lamentu 88 socialnih demokratov, se vendar ne
more prezreti dejstvo, da je vseh poslancev 516,
da imajo torej meščanske stranke ogromno večino,
da mora imeti parlament pretežno meščanski

značaj, da bi torej v prvi vrsti meščanske stranke
morale skrbeti za obstanek svojega parlamenta.

In vendar je neutajivo dejstvo, da bi bil
danes ta parlament v kosih, če ne bi bilo socialne
demokracije. Čeprav ne morejo delavski zastopniki
odločevati v državnem zboru, v katerem so v
manjšini, vendar spoznavajo, da je ta parlament
edina podlaga, na kateri se more voditi boj proti
absolutističnim poizkusom in pripravljati delo bo-
dočnosti. Zato so socialni demokrati posegli vmes,
ko je vse obupavalo nad obstankom parlamenta
in so rešili državni zbor, za katerega bi bilo v
prvi vrsti moralo skrbeti meščanstvo.

To je najboljši dokaz, da je avstrijska buržoa-
zija brez razlike narodnosti v splošni politični de-
generaciji. Povsod se opažajo nedoločni instinkti,
nikjer pa ni jasnih ciljev, nikjer doslednosti, nikjer
moči za ustvarjajoče delo. Vse, kar so meščanske
stranke, bodisi slovanske ali nemške, liberalne ali
klerikalne, delale zadnja leta, je bilo negativno,
vseskozi neplodno in nihče razven
agrarnih veleizkoriščevalcev ni imel
koristi od tega večnega zanikanja in oviranja.
Nad delavstvo je prišla brezposelnost, zni-
žanje delavne prilike, draginja. Toda kaj
je ta politika prinesla meščanstvu? Kako, da se
industrienci, obrtniki, trgovci in njih
zvesti sledbeniki uradniki, ne vprašajo,
kaj jim je rodila politika meščanskih
strank?

In če se pavrne parlament sedaj na delo, ki
bi z ozirom na njegovo sestavo koristilo predvsem
meščanskim slojem, zopet ne bo to zasluga me-
ščanskih strank, ampak bo zahvaliti v prvi vrsti
socialni demokraciji, ki je edina od začetka do
konca branila obstanek parlamenta. Kakor svetel
simbol tega dela je bil zadnji govor sodruga dr. Ja.
Rennerja, ki je sklenil govoriti tako dolgo, da
se pobotajo načelniki klubov; in dočim je on go-
voril tri ure v zbornici, so v posvetovalnici Adler,
Němec, Seliger vodili posredovanje in se niso
utrudili, dokler ni bil končno sestavljen S. šolov
predlog, s katerim se je zapečatil sporazum v od-
seku za narodno vprašanje.

Velikansko delo je v teh dneh izvršila socialna
demokracija! A vprašanje je, kdaj bo prizadeto
ljudstvo spoznalo to delo in izvajalo posledice iz
spoznanja?

Naša inteligenca in socialna demokracija.

Mal narod potrebuje mnogo bolj inteligen-
ce nego velik. Kjer je bilo obilo krepkih individualitet,
tam so zabeleženi v zgodovini človeštva tudi mali
narodi na odličnem mestu. Grške Atene, Benetke
in Holandsko so najboljši dokaz za to. Moč Grkov
ni tvorilo veliko število prebivalstva, ampak število
inteligenca. Ako so Benetke gospodarile na sredo-
zemskem morju in po vsem orijentu, niso vladale
po moči prebivalstva, ampak po moči inteligenca.
Zgled zgodovine torej zahteva med nami, malim
narodom slovenskim, da si vzgojimo predvsem za-
vedno in krepko inteligenco.

Po svoji legi imamo Slovenci vse predpogoje,
da si pridobimo poleg drugih velikih narodov od-
lično mesto. Ne bogastvo naših tal in ne števil-
nost našega plemena, marveč lega ob jadranskem
morju in lega med velikim narodom germanskim in
italijanskim ter bojevitim madžarskim, nas sili k
delu in v boj. Kar nam manjka bogastva, kar nam
manjka števila, to mora pri nas nadomestiti iz-
obrazba, inteligenca. In žal, to je rak-rana našega jav-

nega življenja, našega narodnega življenja, da ni-
mamo skoraj inteligenca, ali da ona inteligenca, ka-
tero tako imenujemo, ne zasluži tega imena.

Pa še druga razlika je med našim položajem
in položajem številnega naroda. Ako je med ve-
likim germanskim narodom inteligenca lahko razred
zase, ako je inteligenca vstvarila ondi kapitalizem
in če je še nositeljica kapitalizma, potem tvori tam
samostojno moč. Mi Slovenci pa smo proletarski,
delavski in kmečki narod, kjer ni mogoče ustvariti
lastne industrije in trgovske moči. Pri nas mora
biti inteligenca edinole del proletariata, nositeljica
proletarskega gibanja. Kar je pri velikih narodih
bilo mogoče izvesti potom liberalizma in individua-
lizma, to je pri nas mogoče le s kolektivizmom ter
povzdigo proletarske mase. Da pa more inteligenca
postati kvas proletariata, mora biti istinite nosite-
ljica izobrazbe in naprednega stremljenja. Vsa
vzgoja naše inteligenca pa nam daje le izrodek,
naša inteligenca je danes kruhoborec — birokrat
in konsument. Naša inteligenca se je vzgojila kot
gospoda v trivialnem pomenu besede. Zrcalo naše
inteligenca je naše javno politično življenje. Vsa
naša inteligenca je razdeljena v dva tabora; tu kle-
rikalec, tam liberallec! A ni na eni, ni na drugi
strani ne bije boje za ideje, ne cna ne druga stran
ne dviga slovenskega ljudstva; inteligenca tu in tam
je le predstaviteljica kruhoborstva.

Dijaka pošljejo na srednjo in visoko šolo ali v
semenišče zato, da postane »gospod«, zato, da se
mu bo bolje godilo, kakor očetu žuljavih rok.
Gospod v črni suknji naj pomaga kmečki družini,
kadar pride do masne fare; gospod uradnik naj
bo imel dobro mesečno plačo, da se mu ne bo
treba bati od dneva do dneva, koliko bo zaslužka. V
tako malem proletarskem narodu kakor je slovenski,
je naravno, da se rekrutira inteligenca iz stanov,
ki ga uče tako takrat, ko nastopi dolgoletno pot
učenja po srednji in visoki šoli. Po eni strani tako
nosi na sebi vse navade in predsodke svoje do-
mače vasi in nima prilike v lastni meščanski družbi,
da bi se otresel teh predsodkov začasa ter postal
socialno sam svoj. Radi tega pride naš srednješolec
nepripravljen v veliko mesto, kjer ne vidi novega
življenja in novega stremljenja, ne vidi svetovnega
napredka, ampak tiči po velikomestnih kavarnah in
gostilnah med svojo ozko, domačo družbo, — išče
tolažbe za svoje domotožje v pitju in v našem tri-
vialnem časopisju. Zato pa zaostane v verski in
etični emancipaciji ter se vrne z visoke šole nazaj,
mehanično morda dobro pripravljen za uradnika-
birokrata, ali povsem nepripravljen za javno živ-
ljenje, negoden biti učitelj svojemu zapuščenemu
proletarskemu narodu. Pride v »škričih« kot pol-
gospod v domovino nazaj, sramujoč se žuljavih rok
svojega očeta-delavca v kvadrlih, in ločen je od
njega, ker je — gospod. In tako imamo vse polne
»jare gospode« širom male Slovenije, a skoraj ni-
kake inteligenca. To je ravno naša beda, to je črv,
ki se je zari globoko v našo življensko silo.

Poglejmo si narodne radikalce! Kako se sto-
pili pogumno na plan; ne, ponudile se jim je par
sinekur in ti radikalci danes jedo iz jasli liberalnih
magistratov in jasli narodnih zavodov, a gedi se
jim pa le dobro — postali so gospodje. »Prere-
diti hočemo slovensko javno življenje«, »Jugend ist
Wiedervergeltung«! No, komaj so polnoletni, pa so
že starikavi in samopašni. »Katoliški« in »Narodni
sklad«, »Radogoj«, mestni magistrat, katoliški in
narodni zavodi, to so danes jeziček na vagi, ki
odloča, da postane danes naš inteligent klerikalec
ali liberallec.

Nedavno sem v Ljubljani pozdravil starega znanca ter vprašal, kako kaj napreduje naša Ljubljana. Odgovoril mi je žalostno: «Ob narodnih jaslih je že davno vse prenapolnjeno, odprte pa so duri k jaslom klerikalcev, in vse hiti notri, kakor v cirkus!» Le notri gospoda, le notri, katoliški cirkus bo kmalu premajhen za našo inteligenco! Na ta način fluktuira naša inteligenca med klerikalnimi in liberalnimi jaslji in vse mladostno navdušenje, vse hrepenenje po boljšem, lepem in dobrem, se izgublja v klerikalnem in liberalnem blatu. Navdušenje in protinavdušenje za skofovo brošuro je danes sramoten pečat klerikalnega in liberalnega mišljenja naše inteligence. Pač nizkost in malenkost! Med to dvojno inteligenco v ozadju pa leži slovenska birokracija bolj policijska od policije same in bolj filistrska od filistejcev! Čuti se imenitno gospodo na kmetih, in najbolje mu dè globoki poklon kmetiča in dobro pripravljena skleda meščanske gospodinje!

Dr. H. Tuma.

Madžarske kulturne slike.

VII.

V Slatincu so si hoteli izbrati Slovaki duhovnika slovaške narodnosti. Madžarska vlada, katere ima v rokah nadškofa Párvyja, je pa določila za Slatinec madžarona. — Slovaško občinstvo je protestiralo proti vsiljenemu duhovniku s tem, da je zastopilo ostentativno cerkev. — Zato seveda se je vršila kazenska preiskava, na kar je bilo obsojenih 40 župljanov in med njimi odvetnik dr. Ludevít Medvecký, ta na eno leto ječe. Odstranitev od cerkve se je karakteriziralo kot javno nasilstvo proti cerkvenim in državnim napravam in glavni razlog, da se je dr. Ludevít Medvecký obsodil, je bil: «da je priznan političen vodja Slovakov v onem kraju, da je tedaj pripisati njemu inicijativo, da so se Slatinci proti vsiljenemu madžarskemu duhovniku s silo uprli.» — Po prestani kazni je odvetniška zbornica dr. Medveckýja spoznala nevrednega izvrševati advokaturu še naprej, dasi ni to v zakonu nikjer utemeljeno. — Ogrski zakon namreč dopušča le takrat izgubo urada ali odvetništva, kadar je kdo zagrešil nečastna dejanja, predvsem tatvino, goljufijo ali poneverjenje.

Dne 31. oktobra 1909 se je ustanovila tudi na Ogrskem krščansko-socialna stranka, na čelu ji grof Szápáry in kanonik Giesswein. — Seveda bodo pripadniki te stranke znani cerkveni škofje: Párvy, Cerno, Radnay, Csáky. Slovaško ljudstvo je mnenja, da bi se v proglasu te nove krščansko-socialne stranke izdala po vrhovnem cerkvenem poglavarju tale izjava:

«Gospodje in bratje v Kristusu! Naš odrešenik je bil ubog, a mi o sebi vedno pravimo, da smo njegovi nasledniki in zastopniki. — Ti, brat, knez, primas v Ostrihonu pa imaš 95.983 oral zemlje in poleg tega 1.650.000 dohodkov v denarju;

Ti, brat, nadškof jagerski imaš 42.397 oral zemlje in premoženja v denarju 2.300.000 K.

Ti, brat, nadškof v Kalocsi imaš 87.433 oral zemlje in v gotovini 2.460.000; Ti, brat, škof bystrický imaš 28.824 oral; Ti, brat, škof čanadsky 12.293 oral, a v gotovini eden in četrt milijona kron;

Ti, brat, škof velkovaradinsky imaš 187.393 oral zemlje in 4 milijone kron v denarju;

Ti, brat, škof mitriánsky imaš 16.769 oral zemlje in eden in četrt milijona kron v gotovini.

In mi vsi škofje, kanoniki in opatje imamo vsega skupaj 2.300.000 oral zemlje in nebroj milijonov letnih dohodkov! Naše ljudstvo pa je bedno ter se mora seliti v Ameriko. — Poslušajmo tedaj povelje Jezusovo in dajmo prebitek svojemu ljudstvu; ali, ako že nečemo dati vse svoje zemlje v dar ... ker tega ljudstvo samo ne zahteva ... dajmo delavcem našo zemljo vsaj po pravični ceni, vsaj mi itak ne moremo te zemlje sami obdelovati, in moramo prepustiti vso to zemljo židom v zakup, s čimer jih bogatimo.»

No, težko, da dajo škofje in magnatje madžarski, ki so dvignili Kristusovo zastavo, tako izjavo, in novo stranko so pač ustanovili ravno zato, da pride delavstvo in male posestnike za svoje politične namene, t. j. ohraniti poleg ogromnih kapitalov in zemlje tudi politično moč in vodstvo nad onimi, ki morajo to zemljo obdelovati pod ekonomičnim izkoriščanjem njih in njihov posrednikov židov — zakupnikov.

Dopisi.

Spodnja Šiška. (Razžaljeni mesarji.) V četrtek, dne 25. novembra popoldne, se je pred ljubljanskim okrajnim sodiščem tretjič nadaljevala razprava o tožbi šišenskih mesarjev proti adjunktju Fran Borštnerju in jo je tudi sedaj vodil sodni nadsvetnik Potrato, tožitelje je zastopal g. dr. Novak in toženca pa g. dr. Pegan. Kot nova priča izpoveduje Helena Borštner soproga prevodnika držav. želez. v pokoju, da je njej tožila pred nekako štirimi ali petimi leti neka kmetica, da so ji pokrepali prešički. Enega je še v zadnjem trenutku zaklala in so ga doma pojedli; druge je pa vzel mesar Seidl iz Šiške. Marija Bedina, soproga kurjača držav. želez. izpove, da je imela pred enajstimi leti štiri prašiče, izmed katerih je eden obohel. Mož ga je zaklal za domačo rabo. Dva sta potem še crknila, a četrto svinjo je kupil mesar Seidl za 20 goldinarjev, češ, ker je še zdrava. Gorpa Marija Favaj izpove, da je Mihalevski, poslovodja v njeni mesariji, klal buše za prodajo. Lucija Božička, posestnikova hči iz Ptujске gore je svojočasno služila pri gosp. Borštnerju. Hodila je vsak dan po meso k Mihalevskemu. Enkrat je bilo meso tako za nič, da ga je nesla nazaj, ker je preveč smrdelo. Pravi, da je dostikrat morala meso izpirati s kisom, da ni smrdelo. Služila je pri Borštnerjevih enajst mesecev. — Pavel Fugina, poduradnik držav. železnice, je meseca oktobra t. l. kupil pri Mihalevskemu meso, ki je že smrdelo in ga je žena namakala v kisu in izpirala, a ni mnogo pomagalo; tudi pečenega ni mogel jesti, ker je smrdelo že pri kosti. Nekoč si je kupil zjutraj klobaso pri istem mesarju; ko jo je čez dve uri v vlak prerezal, se je meso kar vleklo, ker je bilo že goilo. Katra Koprivec, žena železniškega delavca, izpove, da je nekoč prodala mesarju Golobu mladega prešiča za 34 gl. ker je obohel. Drugega prašiča, ki je tudi obohel, so pojedli doma. Kompare, čuvaj držav. železnice, je slišal govoriti, da je kupil mesar Golob od Koprivčeve bolnega prašiča in ga zaklal. Matiji Kogovsku, vlakovodji držav. želez. v pokoju iz Kamnika, je pred 25 leti pravil neki kmet iz Gorican, kako je prodal crknjeno kravo mesarju «Pri Raci» v Šiški. Tome, ki je sedaj gostilničar in mesar «Pri Raci» v Šiški, pravi, da takrat se ni bil v Šiški, ampak v St. Vidu. G. Borštner trdi, da pri «Raci» v Šiški ni bilo nikoli drugega mesarja kot Tometa. Gospa Draga Keršmanec, uradnikova soproga, je kupila pred letom pri mesarju Golobu 30 dkg do pol kg pljuč. Ko jih je prinesla domov in so jih razrezali, so našli v njih gotovo nad 50, več kot pol cm velikih črvov. Anton Ojster, železničar v pokoju, je stanoval več let v hiši mesarja Seidela in je večkrat gledal kako so klali živino. Nekoč je videl, kako so zdravili neko bolno napihujeno kravo. Ves večer in drugi dan so jo zdravili, pa ni nič pomagalo, zato jo je pa Seidel zaklal in pripravil meso za prodajo. Mesogledec pa ni dovolil prodajati to meso in tudi živinozdravnik Turk ne. Konjač je odpeljal meso, a Seidel je prej še vso kožo razrezal, da bi konjač ne imel kakega dobička. Pri Bedinovi so lani crknili trije prašiči in je pravila Borštnerjevi, da so enega posušili doma, da bodo dali poleti jesti to meso žanjicam, ker ga domači nočejo. Bedinova trdi, da je Borštnerjevi gospej ravno tako povedala, kot je izpovedovala pred sodiščem. Priča Jurij Sulc, delavec v Spod. Šiški, je naročil s dvema tovarišema v gostilni «Pri Raci», kjer je tudi mesarija, pred tremi meseci «ajmoht». V njem so našli tri črve*. Tisti, ki je jedel, je zbolel in je bil bolan 14 dni. Ivan Klemenčič, delavec, je bil tudi eden onih, ki je naročil «ajmoht» v gostilni «Pri Raci». Plačali so jed, a jedli niso in odšli. Oni, ki je jedel, je bil 14 dni bolan, in ga je zdravil okrajni zdravnik gosp. dr. Lapajne v St. Vidu. — Ana Gorišek, služkinja pri g. Keršmančevi, je nekoč prinesla k mesarju Mihalevskemu meso in aj, k v je smrdelo. Pomočnik pa je dejal, da nima drugega mesa, ker vse smrdi. Odšla je brez mesa. — I. Slapničar, posestnica v Mostah, izpove, da so imeli pred petimi leti kravo, ki ni mogla storiti. Poslali so po mesarja Bevca v Spod. Šiško, ki jo je zaklal in v mraku odpeljal. — Marija Dittinger, 17 let stara, je kupila pri mesarju Golobu pljuča. Prinesla jih je domov, kjer so rekli, da so za nič. Imela so polno mehurjev in ko so jih prerezali, je teklo iz njih. Al. Hvalec, mesarski pomočnik pri Golobu, pravi, da se ne ve spominjati, da bi kdo poslal nazaj smrdljivo meso. — Nato se prebere sodnijski akt, iz katerega je razvidno, da je bil mesar Golob že pred dvema letoma pred deželnim sodiščem obsojen na 150 kron globe, ker je naredil klobase iz crknjenega teleta. — Jožef Pečnikar, 73 letni hlapec pri mesarju Pustu v Vodmatu, je bil za hlapca pri Golobu in Favaju v Šiški. Prodajali so tudi meso od buš. — Ludovik Pust, mesar v Vodmatu, je bil pred tremi leti pomočnik pri Golobu v Šiški. Ne more se spominjati nobenih nerednostih kakor one zaradi crknjenega teleta, zaradi katerega je tudi sam «po nedolžnem notri skočil». Dr. Novak razširja obtožbo zoper gosp. Borštnerju zaradi nekaterih vlog. — Sodni svetnik, gosp. Potrato, je odklonil tudi dr. Novakov predlog, da bi se še kake priče klicale, ker je bilo doka-

* Tako slastne jedi pa seveda niso več jedli.

zovanje dovolj jasno. — Po govorih dr. Novaka in dr. Pegana, proglasi sodnik sodbo, s katero se oprošča g. Borštner tožbe šišenskih mesarjev, češ, da jih je razžalil v občinski seji s tem, ko je rekel, da prodajajo smrdljivo meso in je to skandalozno za Šiško. Dokazalo se je, da so nekateri mesarji res prodajali smrdljivo meso: Tožitelji-mesarji morajo plačati vse sodnijske stroške. — Torej na tak način si polnijo svoje mošničke, a vendar se drznejo nekaj čvekati o «zgubi». Upamo, da bode sedanji občinski zastop tej gospodi res pod nos posvetil. — Skrajni čas je že, narediti konec takim razmeram.

Okrožni zdravnik v Idriji.

Po smrti Iv. Šuntarja je prazno mesto okrožnega zdravnika v Idriji. Ko je bil letos v Idriji vseučiliški docent dr. Teleky, se je jako pohvalno izrekel o okrajni idrijski bolnici, da je namreč moderno opremljena, a obžaloval je, da nima Idrija zdravnika-kirurga. Sedaj je prilika, da se to vprašanje pretresa. Kolike koristi bi bilo za Idrijo, ako bi bil tu strokovnjak-kirurg! Kdor pozna prometne zveze drugega mesta na Kranjskem, ta ve, kaj se pravi n. pr. ob zimskem času prevažati bolnika v Ljubljano k operaciji, koje uspeh je odvisen časih od nekoliko ur. Če to zamudimo, je vse zamujeno. Zato bi bila sedaj dolžnost, da mestni zastop, okrajna bolniška blegajna, okrajni zdravstveni zastop, kakor tudi c. kr. rudniško ravnateljstvo poskusi vsa sredstva, da dobi Idrija zdravnika-kirurga. Občina n. pr. se ne sme strašiti niti gmotnih žrtv, ako se ji posreči s primerno dotacijo preskrbeti Idriji strokovnjaka-kirurga. Vsi imenovani faktorji naj uvažujejo to vprašanje in takej store vse potrebne korake, da izpolnijo, če je mogoče, Idriji zdravnika-kirurga. Na delo, dokler je še čas!

Sodrug, somišljeniki! Zakažite le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! povsod za

Državni zbor.

V sredo se je v zbornici nadaljevala razprava o nujnih predlogih radi šol za narodne manjšine brez vsakega zanimanja. Oglasilo se je mnogo govornikov, povedali pa niso nič novega in poslušalcev niso imeli skoraj nič. Kar se je ta dan opravilo resnega dela, se je izvršilo v raznih klubskih prostorih. To se tiče zlasti Slovanske Enote, v kateri se končno vendar zmagali treznejši elementi, tako da se je sklenilo, opustiti obstrukcijo in preklicati vse nujne predloge, izvzemši one, ki so jih bili vložili češki radikalci, ki se do zadnjega niso hoteli spametovati.

V četrtek se je glasovalo o nujnih predlogih za manjšinske šole. Nemške meščanske stranke — med njimi tudi krščanski socialci, ki so bili včasih posebno našim klerikalcem tako pri srcu — so že prej sklenile glasovati proti nujnosti. Tako je nujnost vseh treh predlogov, za katero je treba dvetretjinske večine, odklonjena. Pač pa je dobil socialno-demokratski predlog enostavno, in sicer precej znatno večino. Če bi se torej državni zbor definitivno zdramil in zanaprej redno delal, bi bilo nekoliko upanja, da pride predlog prejalšeje brez nujnosti v razpravo in da dobi tedaj potrebno večino. To je nov dokaz, da obstrukcija Slovanom ni koristna, ampak škodljiva.

Zbornica bo sedaj imela opraviti še z nujnimi predlogi čeških radikalcev, katere bo pa v kratkem rešila, tako da pride vendar kmalu do proračunskega provizorija in s tem do potrebne politične debate.

Domače vesti.

— Gospod Fitacco, novoizvoljeni tržaški poslanec in naslednik gospoda Pagninija, se je oglasil v državnem zboru, ko so se razpravljali nujni predlogi radi šol za narodne manjšine. Kam bi solza, če ne v oči — kako bi govoril nacionalist, če ne šovinistično? Gospod Fitacco je hud, da bi Slovenci v Trstu radi dobili slovenske šole. Prav tako se jezi Malik radi čeških na Dunaju. Ampak za Malika se ve, da je sama arboritost, vsled česar ne ostane v njegovi glavi nič prostora za pamet. Gospod Fitacco pa hoče veljati za liberalnega in modernega človeka in zato je njegov slučaj že nekoliko težji. Ker splošno trdijo, da je izobražen mož, bi se smelo pravzaprav pričakovati, da bo znal ceniti važnost izobrazbe. Le malo razmišljanja bi mu moralo pa tudi povedati, da se ne more dandanašnji noben narod ograditi s kitajskim

Imate li bolečine?

Revmatične, protinske, glavobol, zobobol? Ali ste jih dobili vsled prepiha, ali prehlada? Poskusite vendar bolj hladeti, zdravilni, krepilni Fellerjev fluid z znamko «Elsalfluid». Ta je res dober! To ni samo reklama! Tucat za poskušnjo 5 kron franko. Izdelovalec le lekarnar Feller v Stubici, Elsin trg št. 252 (Hrvaško).

zidoma in da je natadnjaštvo enega naroda vedno škodljivo napredku drugih narodov. Nismo slepi šovinisti, pa prav radi priznavamo, da imajo tudi Italijani v Avstriji pravico do razvoja in da se jim razne opravičene zahteve niso izpolnile. Toda če bi tudi gospod Pittacco ne bil šovinist, bi lahko izpoznava, da je glavni vzrok tega nedostotka, ker so avstrijske vlade leta in leta lahko izgrvale enkrat Italijane proti Slovincem in Hrvatom, enkrat Slovence in Hrvate proti Italijanom. Nazadnje je ostal enim in drugim dolgi nos. Nimamo specialne naloge, potezati se za nacionalne pravice Italijanov; ampak če nacionalistični Italijani nimajo druge politične ideje, kakor ovirati izobrazbo in kulturni razvoj Slovencev in tako indirektno pripravljati tla klerikalizmu med Slovenci, tedaj pač ne koristijo svoji narodnosti in kulturi, temveč imajo sami sebi pripisivati, da dobiva reakcija vedno nove hrane. Skoraj tri leta ni bilo slišati takih besed iz ust tržaškega poslanca. Izvoljen je moral biti Pittacco, da se je mogel v parlamentu zopet oglašati tržaški italijanski šovinizem. O tem bi tudi tržaški Slovenci lahko nekoliko razmislili. Morda bi vendar spoznali, kam vodi njihova slepa protisocialistična politika. Nastop gospoda Pittacca bi jim lahko odprl oči, če niso še popolnoma zalepljene.

— **Kje so psihiatři?** Po Ljubljani se kolportira letacek v nemškem jeziku z napisom «Liebe Kinder!» in z dostavkom «Franz Schumi wohnt in Laibach, Krain (Österreich)». To kaže, da se deli tiškovina tudi v drugih krajih. Ves spisek je tako konfuzen, da je težko soditi drugače, kakor da tisti, ki ga je spisal, ni pri zdravi pameti. Če bi ne bil bolan na umu, bi moral biti nenavadno preikan falot. Letacek je tako pisav, kakor da ga je sestavil sam — Jezus, ki zavzema z njim stališče v neki pravdariji omenjenega Franca Schumija z nekim Bāgelom zaradi «teozofije» in zaradi nekakšne knjižnice. Verska blaznost je precej pogosta prikazen; tudi sleparstvo z vero, s teozofijo in s podobnimi rečmi je veliko. Toda iz omenjenega letaka izhaja nekaj, kar zbuja večje pomisleke. Vidi se namreč, da se je moralo vjeti precej ljudi na teozofične limanice in da sta Schumi in Bāgel, sklicujoča se na nebeške veljake, nabrala lepe svote denarja. Vsa pravdarija, v katero vleče omenjeni Schumi zdaj Jezusa, se vrti okrog takih čisto materialnih reči in prav zanimivo je, da se polagajo Jezusu n. pr. sledeče besede v usta:

«Moji ljubi otroci, meseca januarja 1907 sem vam naložil, da imate padpirati Moje Dete Schumija za njegove življenske potreščine, ker si s tem naložite zaklad pri meni v nebesih. Jaz sem vaš plačnik za to, kar storite na svet moje besede! Ne dajte se pa nič zapeljevati z napačnimi poročili in z obrekovanjem Mojega Deteta Schumija, temveč uražajte moj svet in velekrasne zapovedi, ki Vam jih dajem po Schumiju, če je o tem kaj dvomiti ali grajati?!» —

V celi stvari je toliko zisterna, da bi človek skoraj prej mislil na temeljito zasnovano sleparijo kakor na blaznost. Toda vsekakor je treba preiskati, preden se sodi in zato smemo pač pričakovati, da se javnosti pove: Ali je omenjeni letak delo norca, ali delo lopova? To je tembolj potrebno, ker se naznanja, da bo z decembrom začel izhajati «teozofičen» list z naslovom «Jehova», o katerem se po omenjenem letaku že zdaj lahko sodi, da mu bo glavni namen, prazniti žepo lahko vernih in umno ne dovolj krepkih ljudi.

— **Šole za narodne manjšine** so končno prišle v državnem zboru na dnevni red in s tem se je nekoliko približalo upanje, da se reši tudi to važno vprašanje. Socialni demokratje so storili, kar je bilo v njihovi moči, da se je vprašanje spravilo v razpravo in njihov predlog je jasen kakor beli dan. Če najde odsek pravo pot, — in socialni demokratje bodo tudi tamkaj vložili vso svojo moč — tedaj se uresniči ena najvažnejših jezikovnih želja Slovencev. Povedi, izvzemši Kranjsko, imajo Slovenci največje težave s šolskim vprašanjem: Trst, Gorica, Istra, Korosko, stajerska mesta in trgi dajejo za to neštete primere. Ako naloži zakon, ki ga ima odsek izdelati, po socialno-demokratskem predlogu državi naloge, skrbeti za šolstvo narodnih manjšin, tedaj morajo na jugu Slovenci in Hrvatje dobiti celo vrsto ljudskih šol, ki postanejo za naš narodni razvoj važnejše od vseh uličnih tablic in dvojezičnih uradnih razglasov. A če se danes vprašamo, kako je moglo tako važno vprašanje toliko desetletij ostati zakopano v barju in prepuščeno edino raznim Sulferajnom, Šolskim Maticam, Ciril-Methodovim družbam i. t. d., si moramo reči, da so bile razne vladne zisteme in nemško centralistične politike krive tudi odločujoče slovanske meščanske stranke, v prvi vrsti poljske in češke, ki so vedno postavljale svoje državno-pravne aspiracije v ospredje in hotele, da naj se taka vprašanja rešujejo po deželah, ne pa v državnem zboru. Zaraditega je bila blazna gonja proti češkim šolam na Nižjem Avstrijskem še koristna, ker je nazadnje vendar odprla češkim državnopravnikom oči in jim pokazala, da izročajo s svoje deželne (odnosno češko-državne) avtonomije svoje lastne rojake germanizaciji. Greh slovenskih meščanskih poslancev, liberalnih in klerikalnih, je bil pa ta, da so šli s Čehi čez drn in strn brez obzira na njihovo stališče, ki je bilo posebno za Slovence naravnost pogubno. Sedaj se nekoliko jasni. Ko je bil lani vložen Seligerjev

predlog radi ureditve narodnega vprašanja, je propadel in prav Čehi so ga pomagali pokopati. Zdaj prihajajo sami na stališče, ki ga je zastopala socialna demokracija, pač najboljši dokaz, da ima socialna demokracija v narodnem vprašanju pravo pot.

— **Predavanje «Vzajemnosti»** se je pretekli četrtek odpovedalo, ker niso bili vsi člani pravočasno obveščeni, da se je premenilo lokal; vršilo se bo torej prihodnji četrtek o že naznanjenim predmetu v veliki dvorani «Mestnega Doma», kar prosimo, da se vzame na znanje. Kartelno vprašanje, o katerem se bo govorilo, je tako važno, da je zeleti čim največje udeležbe, zlasti še, ker je gosp. Rud. Šega jako poljuden in temeljit predavatelj.

— **The Royal Bio Co. v «Mestnem domu»** je vreden, da se pogleda. Spored je jako bogat in dober. Predstava traja čez dve uri. Poleg treh dolgih «dram» in cele vrste velekomičnih programov, ne manjka poučnih in pri tem velezanimivih slik, ki zaslužijo pravzaprav prvo mesto na sporedu. The Royal Bio Co. namerava izdati posebne vstopnice z znižanimi cenami za delavce, kar bo vsekakor hvalevredno, ker si potem lahko vsakdo privoščiti par uric ugodnega užitka, kdor ima veselje za take priredbe.

— **Ciankali na vseh koncih in krajih.** Sedaj imajo svojo ciankalijevo afero tudi na Francoskem. «Tempsu» javljajo iz Verduna, da je nek zločinec natresel v juho, ki je bila namenjena vojakom, veliko množino ciankalijske juhe. Juha pa je vsled tega tako neprijetno dišala, da je nikdo ni maral jesti, razven dveh vojakov, ki sta nevarno obolela. Juho so zdravniki takoj preiskali in so izjavili, da bi vseh 80 vojakov, katerim je bila namenjena, v par minutah umrlo, če bi jo povžili. Sum pada, na nekega podčastnika po imenu Charles Faraco pri katerem so našli sledove ciankalijske in ki je že priznal. Temu podčastniku je nek mlad vojak posodil 150 frankov; nadležnega upnika bi se bil rad na ta način iznebil.

Zadnje vesti.

Slovanska Enota. Dunaj, 3. decembra. Včeraj so bila ves dan pogajanja meščanskih strank. Najprej je imel izvrševalni odbor nemških strank sejo zase, potem je imel skupno sejo s parlamentarično komisijo poljskega kola in s krščanskimi socialisti. Dasi ravno se ne javlja to oficijelno, se je vendar razpravljalo posebno o rekonstrukciji kabineta. Gre namreč ne le zato, da se ustavi slovanska obstrukcija, ampak da postane «Slovanska Enota» vladna stranka. Vlada bi imela dobiti davčno reformo in v delegacijah vojaške zahteve, nasprotno bi pa Slovanska Enota imela dobiti nekoliko ministrskih sedežev. Pogajanje še ni popolnoma zaključeno, ampak se danes nadaljuje. (Brez skrbi! Kdaj pa ne bi bili naši dični Slovani za vojaške zahteve in za davke, ki jih plačuje ljudstvo? To nara tudi pojasnjuje, zakaj so klerikalna žurnalistična gobezdala zadnji čas postala zopet tako nesramna napram socialni demokraciji.)

Politični položaj. Dunaj, 4. decembra. Situacija se je tako izpremenila, da se je že začelo na vseh straneh posvetovanje o rekonstrukciji kabineta. Vsa pogajanja se še vrše posredno. Kakor doslej so posredovalci Poljaki. Dopoldne so imeli klubi skoraj vseh strank sejo. V «Slovanski Enoti» so se najprej posvetovali posamezni klubi zase, potem se je zbrala parlamentarna komisija, ki je nazadnje izrazila zahtevo, da se imata smatrati portfelja ministrskega predsednika in domobranskega ministra za nevtralna, ostale listnice se imajo pa razdeliti tako, da dobe Slovani toliko ministrskih sedežev, kolikor Nemci. Sočasno se zborovale nemško-nacionalne stranke s krščanskimi socialisti, zadnji so se postavili na stališče, da naj bi se takoj izvedla rekonstrukcija, kateri tudi vlada nenasprotuje. V novem kabinetu naj bi ostali od sedanjega: Ministrski predsednik Bienerth in domobranski minister Georgi kot nevtralna, od Nemcev Weißkirchner, od Poljakov Bilinski in Dulemba; vsi ostali, torej Haardt (notranje zadeve), Hochenburger (pravosodje), Stürgkh (nauč), Ritt (javna dela), Wrba (železnice) in Schreiner (nemški minister rojak) naj bi pa demisionirali. Namesto njih naj bi prišla dva Nemca: Sylvester za pravosodje in Pergelt kot minister rojak, dva Čeha in sicer eden za javna dela ali za poljedelstvo, eden pa kot minister rojak in eventualno en Jugoslovani. Popoldne so imeli zastopniki nemških strank z min. predsed. baronom Bienerthom posvetovanje v tej zadevi. Splošno se misli, da je rekonstrukcija res le še vprašanje kratkega časa. Če se posreči sprava, zahteva vodstvo Poljskega kola, da se določi delavni program, po katerem bi se imel rešiti zakon o aneksiji in finančna reforma Bilinskega, ki bi jo pa nekoliko ublažil, tako da bi opustil obdajanje nealkoholičnih pijač.

Državal zbor. Dunaj, 3. decembra. Ker imajo skoraj vsi klubi seje in se ves dan vrše pogajanja, je v zbornici prav mrtvo. Razpravljal se je nujni predlog češkega radikalca Choca, ki res ni nujen. Debata je bila brez zanimanja. Nujnost je odklonjena, kakor je bilo pričakovati. Na dnevni red prihaja proračunski provizorij. Prvi govornik je poslanec sodrug dr. Soukup.

Volilno sodišče. Dunaj, 3. decembra. Ko so se v legitimacijskem odseku izvolili referentje za

nekatero dopolnilne volitve, je poslanec dr. Liebermann (soc. dem.) z ozirom na izkušnje v odseku predlagal, da se ustanovi za preiskavo volitev posebno volilno sodišče. V ta namen naj se izvoli pododsek sedmih članov, ki ima izdelati zakonski načrt. Ker so nemški nacionalci dejali, da so klubi še popolnoma nepripravljeni in se morajo prej zmeniti, se je sklenilo, da se odgodi glasovanje o Liebermannovem predlogu za največ osem dni.

Lloydov arsenal. Dunaj, 3. decembra. Socialno-demokratski poslanci Adler, Beer, Pittoni in Scabar so trg. ministrtvu predstavili deputacijo Lloydovih delavcev in organizacijskih zapnikov, ki je prišla protestirati proti nameravani preložitvi arzenala iz Trsta v primorski Tržič.

Črnogorski justični umoril. Cetinje, 1. decembra. Črnogorski poročnik Ginović in trije njegovi tovariši so bili od vojnega sodišča obsojeni na smrt. Sodba se je včeraj izvršila. Dva obsojenca sta bila ustreljena v Nikšiću, ostala pa v Kolašinu.

Belgrad, 2. decembra. Vest o justičnem umoru v Črni gori je napravila tukaj najmučnejši vtisk. Časopisi «Politika», «Zveno», «Štampa» in «Dnevni List» obsojajo sodbo v ostrih člankih in konstatirajo, da zadeva odgovornost tudi starega krvoloka, knjaza Nikito. (Naši narodnjakari bodo «Slovanskega kneza», znanega oderuha in hudobneža tudi dalje kovali v zvezde in slikali kot vzor vseh vzorov.)

Italijanska kriza. Rim, 3. decembra. Giolittijeva vlada je naznanila svojo demisijo.

Društvene vesti.

Program «Vzajemnosti» v Ljubljani za prihodnji teden od 5. do 11. decembra 1909:

- Ned. 5. dec.**: Plesne vaje. Vodja St. Dražil. Društveni salon pri Hafnerju ob sv. Petra cesti št. 47. Od 2. pop. do 7. zvečer. Pristojbina za moške člane 40 vin., nečlane 60 vin.; pospodične proste.
- Pond., 6. dec.**: Delavska šola. Predmet: Socializem. Poučuje E. Kristan. Društvena soba, Selenburgova ulica 6/II. Od 8. do 10. zvečer.
- Torek, 7. dec.**: Se v slučaju potrebe naznani pismeno.
- Sreda, 8. dec.**: Dramatična šola. Poučuje E. Kristan. Društvena soba, Selenburgova ulica 6, drugo nadstropje na desno. Od 8. do 10. zvečer. Vloge je prinesiti seboj.
- Četr., 9. dec.**: IV. redno javno predavanje o predmetu «Karteli in delavstvo». Iz prijaznosti predava g. Rudolf Šega. Velika dvorana «Mestnega Doma». Začetek točno ob 8. zvečer. Vstop vsakemu dovoljen. Prosi se za agitacijo.
- Petek, 10. dec.**: Delavska šola. Predmet: «Društvena organizacija, združništvo in združno knjigovodstvo». Poučuje Anton Kristan. Zborovalna dvorana Strok. tajništva. Selenburgova ulica 6/II. Začetek točno ob 8. zvečer. Rekvizite je prinesiti s seboj.
- Sobota, 11. dec.**: Se po potrebi naznani pismeno.
- Opomba:** V nedeljo, 12. dec. je zabaven društven večer; natančnejše bodo obsegala vabila.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. «Pereant možje» se imenuje burka, ki sta jo spisala Nemca A. Engel in J. Horst brez posebnih idej, ampak z edinim namenom, izsiliti poslušalcem čim več smeha. V tem oziru sta tudi dosegla popoln uspeh; v Ljubljani se je občinstvo v četrtek, ko je bila premiera, smejalo skoraj od začetka do konca in med igravi, kar se jih je te vrste letos uprizorilo, je res še najboljše. Celo nekoliko dovtipna je, kar se o sedanjih «saljivi» produkciji le redkokdaj lahko pravi. Seveda se ne sme priti s strožjim merilom. Kder misli, da se sme navsezadnje tudi od burke zahtevati nekoliko logike in utemeljitve, bo napravil precej vprašajev. Ko začne trojica mladih žensk rohneti proti moskim, pa sumarično obsojati bradati spol, ljubezen, zakon in vse, kar diši po neženem, je pač vsakdo prepričan, da bodo končno vse tri poskakale v zakon. Ampak kdor želi, da bi bil «usodepoln» preobrat, ki ga itak pričakuje, nekoliko motiviran, ostane nezadovoljen. Dekleta se zaljubijo; to seveda ni nenavaden dogodek; gledalec bi pa vendar rad vedel, kako se je to zgodilo. Z glavno sovražnico zakona, Gusto, sta avtorja vsaj poizkusila nekaj takega; ljubosumnost že nekaj razlaga. O Pavli, ki studira medicino in «zato» ve, da brez moskih ne bi bilo ljudi na svetu, slišimo od začetka, da ima opravka pri medicincu-asistentu. Prava vzrel je pa zaroča Kristine, za katero človeku kar ne gre v glavo, kdaj in kako se je pravzaprav zaljubila. Kljub takim nedostatom je burka vendar zabavna in Ljubljancem se bodo gotovo še mnogo smejali komičnim situacijam, ki se tupatam koncipirane prav po francoskih vzorih. Da je konec prvega akta, ko so dekleta že popolnoma pripravljena za posteljo, pa naenkrat pade mož v sobo kakor iz oblakov, šeegetal poslušalce, da se kar niso mogli umiriti, je res umevno. Igralo se je v celoti dobro, lahko bi se reklo jako dobro. V pesameznostih bi bilo vendar svetovati nekoliko popravkov. Glavno ulogo je imela gospodična Kandlerjeva kot edina, ki je res gojila sovraštvo do moskih v srcu, pa je svoji tovarišici tako strahovala, da se kar nista upali biti drugih misli. Glumila je prav dobro, toda slovensčina ji dela težave, ki morajo ponekod ovirati tudi igre. Morda bi bile tudi dobro, če bi vendar ob vsej svoji rebatosti

pokazala včasih nekoliko več ženske dražesti, da bi postala koncipientova ljubezen bolj verjetna. Gospodična Thalerjeva, ki je res porabna moč, in gospa Iličičeva sta napravila s svojima ulegoma, kar se je dalo, in zaslužila priznanje. Dober je bil tudi gosp. Nučič kot impertinentni nelegani ljubimec in pozneje kot kavalirski ženin. Gospod Povhe je postavil figuro na oder, ki je bila sama po sebi prav dobra. Ampak z ozirom na verjetnost bi nam bilo vendar ljubše, če bi karakteriziral svojega solistatorja tako, da bi se ne zdela ljubezen Kristine tako zelo čudna. Nekoliko težka je ta naloga, ampak če se nekoliko poglobi vanjo, jo bo gotovo rešil. Gospodična Wintrova, gospa Bukšekova ter gospodje Verovšek, Bohuslav in Bukšek niso imeli mnogo dela; kar ga je bilo, so ga dobro opravili.

Dramski repertoar. Dramatično osobje ljubljanskega gledališča študira za bližnji čas dvojce izvirnih novitet. Za desetletnico gospoda Nučiča se uprizaro Jelenčev «Erazem Predjamski», kateremu je znana snov zajeta iz kranjske zgodovine. Dalje se pripravlja E. Kristana «Kato Vrankovč», socialna drama, ki jo je založila «Slovenska Matica». V ozadju tega dela se odražajo družabne razmere na Hrvatskem, ki so globoko posegale v javno življenje, ne da bi bila drama fotografija kopija dejanskih dogodkov.

Opera. Kakor čujemo, pripravlja opereta «Logarjevo Kristo» (Die Förster Christ), opera pa Rista Savina «Lepo Vido». V «Mamzel Nitouch» bo gostovala gospa Polakova iz Zagreba.

Cankarjevi «Hlapi», novo delo, ki smo ga že omenili, se, kakor slišimo, dotiskavajo in izidejo v kratkem. Tudi ta drama je satiričnega značaja, zasnovana je pa kot tragična igra.

Shodi.

Shod v Trzinu bo 8. decembra ob 3. uri popoldne v gostilni pri «Pelerju». Dnevni red: «Draginja in delavstvo». Govoril bo sodrug Anton Kristan iz Ljubljane.

Pozor, rudarji v Idriji in Sp. Idriji! V nedeljo, dne 12. grudnia l. l. se vršita ob 9. uri popoldan v gostilni «pri črnem orlu» in ob 3. uri popoldan v gostilni gosp. Štufana Lapajuela velika javna rudarska shoda z dnevnim redom: Poročilo o uniškem zboru. Poročevalec: Ignacij Sitter, rudarski tajnik iz Trbovelj. Dolžnost vsakega rudarja je, da se gotovo udeleži teh važnih shodov.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko ciorijo

Če kašljate

hripavi, 6
če težko dihaite,
če se po noči petite,
če ste zaslišeni,
če ste nahodni,
če čutite bolečine v
prsni
tedaj rabite od mnogih
zdravnikov priporočeno
domače zdravilo **Or-**
kenyev sirup iz lipovega medu. Ste-
klenca za po kušnjo stene 3 K, velika steklenica 5 K,
3 steklenice se dobi za 15 K franko po povzetju edino od
glavne zaloge **orkenyeva lekarna apoztolov**
v Budapešti, Josefing 64, Depot 31.

Vino naprodaj ima „Gospodarska zadruga“ v Vrtojbi.

Kvaliteta nad vipavskim in briskim. Na zahtevo se pošiljajo vzorci. — Cene zmerno. — Zasebnikom in konsumnim društvom se priporoča.

10—1 odbor.

Ali ste že dobili fonograf zastonj?

Da povsod vpeljem svoje izborne na-
vešje valjarje, imenovane «Goldhart», sem se
odločil, da razdelim **2500**
fonografov. Zahtevajte prospekt,
obenem vpošljite 10 vinaro znamko in lahko
prejmete zastonj in colnine prosto krasen
koncertni fonograf. 6—4

I. fonografski uvoz L. Löwin
Dunaj VI., Gumpendorferstrasse 111.

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Kupujte
šolske potrebščine
le v trgovini s papirjem
Ivan Vrečko —20
Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.
Zaradi preselitve 10 % popusta.

Ustanovljena 1847. 52—51 Ustanovljena 1847
Žovarna pohlštva J. J. Naglas
Turjaški trg št. 7 LJUBLJANA Turjaški trg št. 7
Največja zaloga pohštva za spalne in jedilne sobe, salone in go-
spoke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozidki i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

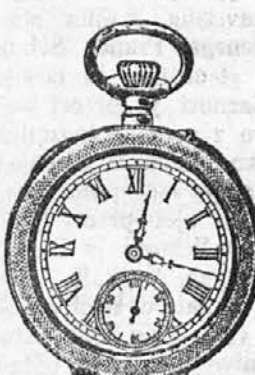
Vsi, ki se čutite trudne in slabotne,

ki hočete okrepiti svoja slabotna telo in pojačiti svoje pregnane in
utrjene žve, ste nervozni, neodločni, bolelni in oslabei za-
radi oslabljenih bolezn; vsem doječim materam, dojljam in
dojencem, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete
imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim priporočamo
živce utrjujoče, krepujoče in kri tvoreče hrano, ki se ime-
nuje **Sladin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczya sladni čaj. S sla-
dinom se prihrani 50% na stroških v gospodinjstvu. Vse to
dokazujejo tisoči izpričeval. En zavo 1/4 kg velja 50 vinarjev.
Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczy,
Ljubljana. 52—10

Delavski žepni koledar

za leto 1910
je ravnokar izšel.
Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.
Naročila in denar je poslati
Upravi „Rdečega Prapora“ v
Ljubljani.

Ceniki zastoj
poštne prosto!

Pozor!
Kdor želi imeti dobro
uro, naj jo zahteva z
znamko «Union», ker te
ure so najbolj trpežne in
natančne. Dobe se pri:
Fr. Čudnu
uraru in trgovcu
v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn
«Union» v Bielu in
Genovi. 40—34

Najboljši češki nakupni vir.
Ceno posteljno perje.
1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-
šega 2 K 40 h; polbelega 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, pihanega 5 K
10 h; 1 kg velefinnega, snoznobe-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; be-
lega finega 10 K; najfinjši prsi
12 K puh. Kdor vzame 5 kg dobi franko

Izgotovljene postelje
z gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, pernice, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema zgla-
vnima, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stanovitnim puhaštim posteljinim perjem 16 K;
napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.
S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 15—14

Častiti gospod
Gabrijel Piccoli
lekarnar
52—2
v Ljubljani.
Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 steklenicic Vaše
tinkture za želodec.
Z odličnim spoštovanjem
Josip Sterle
posesnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri št. Petru na Krasu.

H. Suttner
Ljubljana :: Mestni trg
razpošilja ure, zlatnino in
srebrnino na vse kraje sveta,
obrnite se zanesljivo na domačo slovensko
tvrdko. — Veliki novi cenik zastoj.
Novost: Ploščnata, tanka, prava
nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6
kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli,
prav natančno 36 ur idoea K 450. —
Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno
jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar
vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi:
nikelnasta K 120, srebrna K 5.—. 32

Modna trgovina. P. MAGDIĆ Ljubljana nasproti glavni pošti

priporoča: 35—32
vse modne in nakitne predmete, potrebščine
za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze,
hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine,
zastave, trakove in znake.

Klobuke za dame in deklice.
Potrebščine za modistinje.
Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek za gospode

Vse vrste klobukov za gospode in otroke,
tkano barvasto in belo perilo, kravate, ro-
kavice in vse športne in toaletne predmete.